

Biyolojik Çeşitlilik Kontrolü – Bireysel Eğitim Konseptleri

Giriş, açıklama ve rehber

Ekosistemler, insanoğlunu birçok doğal kaynak ve servisle beslemektedir, ancak Avrupa’da ve başka yerlerde, tüm ekosistemlerin üçte ikisi aşırı kullanımdan dolayı tehlike altında bulunmaktadır. Uzmanlar, türlerin yok olmasının doğal soy tükenmesine göre günümüzde 1,000 kat daha fazla bir şekilde meydana geldiğini belirtmektedir. Ticari girişimler ve çiftçiler, ekosistem hizmetleri ve doğal kaynaklara bel bağlamak zorunda oldukları için biyolojik çeşitliliğe bağımlı haldedirler.

Bağcılık alanında, toprak içerisinde ve kütük sıraları arasındaki yüksek biyolojik çeşitlilik düzeyleri, sağlıklı bağlar ve kaliteli, ürünler için çok önemlidir. Ancak, bu kültür de üzüm bağlarında 200 kereye varan bitki koruma uygulamaları, yüksek dozlardaki besleyici kullanımıyla birlikte ağaç, çalı veya çiçek gibi hiçbir yeşil ögenin bulunmadığı yöntemlerle yoğun bir şekilde işlenmektedir ve ayrıca örtüsüz topraklar erozyona maruz kalmaktadır. İnsan aktivitelerinin olumsuz etkilerini en aza indirmek ve hafifletmek adına biyolojik çeşitliliği üzüm bağlarında, mahzenlerde ve dağıtım ve pazarlama aşamalarında desteklemek için birçok fırsat bulunmaktadır.

Biyolojik Çeşitlilik Kontrolü Nedir?

Biyolojik çeşitlilik Kontrolleri, biyolojik çeşitlilik konusunda bir birinci şahıs genel bakışı sunmaktadır ve bu yüzden, sürdürülebilir kaynak kullanımı ve doğanın korunması için gereken eylemlerin idaresi ve teşebbüsü amacıyla dayanak sağlamaktadır. Kontrol, biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilere ilişkin olarak üzüm bağının yönetimi, satın alma, satış ve benzerleri gibi çiftliğin farklı alanlarını incelemek için kullanılmaktadır. Yeni olan ise yalnızca üzüm bağı/çiftliğin doğrudan etkilerinin değil, kullanılan materyallerin sürdürülebilirliği, pazarlama ve satış gibi tedarik zinciri aşamalarında ortaya çıkabilecek dolaylı etkilerinin de dikkate alınması gerçeğidir. Kontrol, çiftlik ve biyolojik çeşitlilik arasındaki bağlantı noktalarını tanımlamaktadır ve riskleri ve olumsuz etkileri azaltmak adına gerekli olan hedefler ve önlemler için öneriler sunmaktadır. Bu bir dâhili araçtır ve bir belgelendirme teşkil etmemektedir. Ancak, çiftçiler kontrolde yer aldıklarını belirtebilirler ama biyolojik çeşitliliği desteklemek üzere gerçekleştirilmiş aktivitelerin ve projelerin bildirimine öncelik verilmelidir.

Kimden bahsediliyor?

Kim kontrol edilmelidir? Kontrol, üzüm yetiştiren çiftçilere çiftliklerin güçlü ve zayıf yanlarını ve bu çiftliğin biyolojik çeşitlilik performansını güçlendirmek adına alınması gereken önlemleri ve ulaşılmaması gereken hedefleri gösteren bireysel bir biyolojik çeşitlilik eğitimi konseptine erişme şansı sunmaktadır. Ek olarak, üzüm üreticileri, kendilerinin bireysel konseptlerinin uygulanmasında da eğitim alabilmektedir.

Kim kontrol edecek? Kontrol, Avrupa Birliğinin Erasmus+ programı tarafından desteklenen “Avrupa’daki Bağcılık Aktivitelerinde Biyolojik eşitlilik Koruması için Ortaklık” projesi kapsamında hazırlanmıştır. Proje kapsamında, ortaklar kontrol prosedüründe eğitilmiştir ve birbirleriyle iyi bir şekilde temas halindedirler. Ancak, kontrol, diğer doğa koruma kuruluşları, üzüm üreticileri/tarımsal kuruluşlar ve şirketlerden gelen teknik personel, tarım okullarındaki öğretmenler, çiftlik danışmanları veya projede yer almayan diğer şahısların da kontrolleri yapabileceği şekilde tasarlanmıştır.

Kontrolün nasıl yapılacağına ilişkin Rehber

Üzüm üreticileri için Biyolojik eşitlilik Kontrolünün Öğeleri

- Çiftliğin envanteri üzerine yapısal bir konuşma için temel oluşturan mülakat rehberi.
- Çiftliğin güçlü ve zayıf yanlarını ve bu çiftliğin biyolojik çeşitlilik performansını güçlendirmek adına alınması gereken önlemleri ve ulaşılması gereken hedefleri gösteren (gizli) bireysel biyolojik çeşitlilik eğitimi konsepti.
- Kendi bireysel konseptlerinin uygulanmasında üzüm üreticilerinin eğitimi.

İncelenen Nedir?

1. İdare
2. Üzüm bağında Yetiştirme ve Üretim
3. Üzüm bağındaki ekolojik yapılar; ekolojik odak alanları
4. Hasat
5. Enerji/su/atık-su/atık
6. Üzüm arazilerinin evresi

Prosedür

1. Mülakat rehberi mülakat öncesinde gönderildiğinde, çiftçiler kendilerine ne tür sorular sorulacağı hakkında bir ilk izlenime sahip olabilecekler ve eğer ihtiyaç duyulursa, veri ve görsel toplayabileceklerdir.
2. iftiyle buluşma: mülakat rehberi, çiftliğin envanteri hakkında yapısal bir konuşma için temel oluşturmaktadır. Ek olarak, saha, ekolojik odak alanları ve mahzen ziyaretleri yapılmalıdır.
3. Bireysel konseptin ilk taslağı geliştirilecektir.
4. Bireysel konsept, ilk sonuçlar ve seçeneklerin tartışılacağı ikinci toplantı.
5. Bireysel eğitim konseptinin son halini alması.
6. Kendi bireysel konseptlerinin uygulaması için çiftçilerin eğitimi.

Kontrol, farklı dillerde mevcuttur.

- İngilizce: kontrolün uyarlanmadığı ülkelerde kullanılacak olan genel bir yaklaşım.
- Almanca, İspanyolca, Portekizce ve Türkçe: kontrol, ülkenin eşdeğer koşullarına uyarlanmıştır. Lütfen unutmayınız: Türkiye için Biyolojik Çeşitlilik Kontrolü, kuru üzüm üretimine odaklanmıştır ve bu yüzden mahzen gibi birçok şarap üretime ilişkin bölümlerin çoğu kısımları dikkate alınmamıştır.

Kontrolün ilk ögesi: Mülakat rehberi

Arka-plan Bilgisi: Bu sorular neden soruluyor

İş verileri, genel özellikler ve diğer gelirler

Bu bölümde, bağlantı verisi, çiftliğin temel işleri hakkında bilgi (örneğin: üzüm veya turizm), çiftliğin boyutu ve mülkiyeti, yetiştirme yöntemi (organik vb.) ve sürdürülebilirlik, yıllık verim ve diğer çiftliklerden tedarik edilen üzümlerin miktarıyla alakalı standartlara veya belgelendirmelere ilişkin uyulması zorunlu yükümlülükler, çiftliğin işleyiş modelini anlamaya yaramaktadır. Rakım, yağış, dik eğimler ve toprak tipleri gibi genel özellikler, çiftlik ve çalışma şekli hakkında bir genel bakış sunmaktadır.

Özel gereksinimlere göre hazırlanan eğitim konsepti uygulayabilmek için, bazı temel veriler, çiftlik veya üzüm bağının çalışma konseptini anlamak için yararlıdır. Bu veri, şirketin aktiviteleri hakkında bir genel görüş sağlamak ve eğitimin kapsamını tanımlamaya, biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkiler için bir ilk izlenim sunmaya ve ayrıca, önlemlerin uygulanması için potansiyeli anlamaya yardımcı olmaktadır. Bazı yorumlar:

- Perakendecilerin standartları, etiketleri, belgelendirmeleri ve satın alma kriterleri bir çiftliğin politikalarına rehberlik etmektedir ve biyolojik çeşitlilik hususlarını da içerebilmektedir.
- Küçük çiftlikler biyolojik çeşitlilik üzerinde daha küçük bir etkiye sahiptir ve eğitimin de buna uygun olarak ayarlanması gerekmektedir.
- Eğer arazi çiftliğin mülkiyetinde değilse, önlemlerin uygulanması kısıtlanabilir.
- İşlenen arazi ve yıllık verim arasındaki oran, azalmış verim ve seçilen kalite arasında çiftliğin işleyiş konseptinin tahminine olanak tanımaktadır.

Bölüm 1: İdare altındaki Biyolojik Çeşitlilik

Bu eğitimin temel amacı çiftlik idaresinde biyolojik çeşitliliğin entegrasyonunu ve çiftlik üzerinde uzun vadeli biyolojik çeşitlilik idaresini geliştirmektir. Bu bölümdeki sorular, hali hazırda uygulanmış olan bilgi ve idare hususlarına ilişkindir. İş durumları şirketler için önemlidir ve biyolojik çeşitlilik idaresini desteklemektedir. Bu yüzden, biyolojik çeşitliliğe ilişkin riskleri ve fırsatları sormaktayız. Daha büyük çiftliklerde, biyolojik çeşitlilik için yapılan aktiviteler de, bu konunun daha fazla dikkat çektiği EMAS veya

ISO 14001 sertifikalarının tekrar elde edilmesini kolaylaştıracaktır. Bu aynı zamanda fıçı, tank, makine, kağıt ve benzerlerinin tedarikçilerine de uygulanmaktadır.

Kişinin kendi işi ve aktivitelerini yansıtması eğitim mekanizması için önemli bir hedeftir; bu nedenle burada kapsamlı bir tartışma gerekli ve yararlı olacaktır.

Bölüm 2: Üzüm bağında yetiştirme ve üretim süreci

Üzüm bağı/yetiştirme/üzüm türleri

Bu bölümde, genetik biyolojik çeşitliliğin bir yönü olan tarımsal biyolojik çeşitlilik konusu ele alınmaktadır. Geleneksel olarak, bu ürünlerin farklı çeşitleri veya karışımları birçok bölgede karakteristik hale gelmiş ve hatta markanın veya şarabın kaynağını tanımlayacak şekilde anılmıştır (Bordeaux, Rioja, Chianti, Mosel vb.). Günümüzde şarap piyasasının küreselleşmesiyle birlikte bu durum daha esneklik. Geleneksel üzümler tüketicinin talepleri doğrultusunda yeni türlerle yer değiştirmektedir ve bugüne kadar birçok türün kaybolduğu gözlemlenmiştir. Bu yüzden geleneksel türlerin kullanımı ve desteklenmesi önemli bir olgudur. Tabiatın görünümünün yapısı ve bu manzara içerisinde çiftliğin görünümü de burada dikkate alınmaktadır. Hektar başına verim ve üretilen üzüm miktarı, tarımsal yetiştirmenin yoğunluğu hakkında bir tahminde bulunma şansı sunmaktadır. Bu bölüm, üzüm bağının pazarlama stratejilerine derinlemesine bakmaktadır. Bir çiftliğin azalan verime ve fiyat bilinçli kitle için çok yüksek kalite veya iyi kaliteye adanmış olup olmaması da biyolojik çeşitlilik için önem arz eden sonuçlara sahiptir. Bu bölümde, çiftçiler bu sonuçları ve biyolojik çeşitlilik idaresinin kurulmasını yansıtacaklardır.

Üzüm bağlarının toprak örtüsü

Biyolojik çeşitlilik üzerine bir çiftliğin en önemli etkisi, çiftlik bölgesinin kendisi olacaktır ve belirli bir çiftliğin boyutu, o çiftliğin biyolojik çeşitlilik etkisine orantılıdır. Bağcılık kalıcı bir kültürdür ve sürülmüş alan mahsullerinin tersine, buradaki kültür 50 veya daha fazla yıllık bir üretim zamanına sahiptir. Coğrafya, jeoloji ve diğer cansız faktörlere bağlı olarak, ideal bir üzüm bağı yeşil ve biyolojik çeşitlilik üzerinde çok kısıtlı bir olumsuz etkiyle üretilen üzümlerle uzun vadeli olarak doğa için biyolojik çeşitliliğe uygun olmalıdır. Üzüm bağının kendisinin yapısı ve ek yaşam alanı yapıları bile biyolojik çeşitliliği geliştirebilir. Geleneksel olarak, üzüm üretimi yüksek oranda biyolojik çeşitliliği destekleyicidir ve üzüm bağları en çok biyolojik çeşitliliğe sahip insan yapımı manzaralar arasındadır. Toprak örtüsünün idaresi bu yüzden biyolojik çeşitlilik için bir eğitim şemasının en önemli parçalarındandır. Bir çiftliğin ne ölçüde yukarıda belirtilen ideal duruma getirilebileceği daha kapsamlı olarak tartışılabilir.

Toprak örtüsü idaresi karmaşıktır bu nedenle buradaki uygun yöntem, kapsamlı bir tanımlamayı duymak için çiftçiye veya yetiştirmeden sorumlu olan kişiye sorulmaktadır. Toprak örtüsü, kalıcı veya mevsimsel, anlık veya yapay olarak uygulanmış ve çeşitli ölçülerde bütünlük içerisinde veya kısmi ve sürülmüş veya hiç dokunulmamış olabilir. Eğer tohum karışımları kullanılıyorsa, bunların menşesine dikkat edilmelidir. Üzüm bağı kütüğü sıralarının altındaki ve sürülmemiş alanlardaki toprak ve bitki idaresi de biçme veya malçlamadan sonra boşluklar kalabileceğinden bir tartışma konusudur. Biçme işleminin zamanlaması, eklem bacaklılar üzerindeki doğrudan etkileri önleyebilir. Çiftçilerin bu bölümü öğrenmesi çok önemlidir. Toprak örtüsü idaresi karmaşıktır ve iklime ve bölgeye göre farklılıklar göstermektedir.

Çiftçiler, kontrolün bu bölümünde bahsedilen en iyi uygulamalar hakkında bilgiye ihtiyaç duymaktadır.

Toprağı Sürme

Toprağın işlenmesi erozyonu önlemek ve toprak ve toprağın biyolojik çeşitliliğini korumak üzere önemlidir. Toprağın işlenmesi, besin değeri idaresini ve toprak içerisindeki humus içeriğini etkilemektedir. Günümüzde, toprağın sürülmesi standart bir yöntem değildir. Toprağın daha az işlenmesi, toprak içerisindeki organik maddelerin dönüşümünün azalmasına yol açmakta ve humus yüzdesini arttırmaya olanak tanımaktadır. Toprağın organik maddeleri içerisindeki azotu aktif hale getirmek için bahar mevsiminde bazı işlemler uygulamaktadır. Otların hakim olduğu toprak örtüsünün biyolojik çeşitlilik açısından zayıf kalmasına yol açabileceğinden herhangi bir işlem biyolojik çeşitlilik için yararlı olmayabilir. Dolayısıyla, bu bölümde çiftçiler tarımsal uygulamaları yansıtmayı öğrenmekte ve yapılması gereken değişiklikler için ipuçları edinmektedirler.

Gübreleme Yönetimi

Besin maddesi yönetimi, toprak içerisindeki ve üzerindeki biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yoğun yapay gübre kullanımı, toprağın biyolojik çeşitliliğine zarar vermekte ve topraktaki doğal süreçleri engellemektedir. Doğa ve çevre üzerindeki şiddetli etkileri önlemek adına Avrupa'da besin maddesi idaresi düzenleme altına alınmıştır. Bu düzenlemeler bağlamında gübreler hala bitkileri geliştirmek ve mümkün olan en yüksek verimi elde etmek için uygulanmaktadır. Çok fazla besleyici maddenin bulunması doğal olarak orada yetişmeyecek olan bitki topluluklarını desteklemektedir. Burada, organik maddenin ve yeşil örtü idaresinin akıllıca uygulanması doğal biyolojik süreçleri desteklemektedir. Yüksek humus içeriği de faydalıdır ve yapay gübrelere duyulan ihtiyacı azaltmaya yardımcı olmaktadır. Bu yüzden bu bölüm çiftliğin besleyici madde idaresini ve mevcut uygulamaların öğrenilmesini ve bu uygulamalar üzerinde yeniden düşünülmesini amaçlamaktadır.

Böcek ve Hastalık Yönetimi

Kimyasal tarım ürünlerinin kullanılması, mahsulden alınan biyolojik çeşitliliği gidermeyi amaçlamaktadır. Entegre böcek idaresi, türler veya genel/özel maddeler ve ihtiyatlı ve sorumluluk bilinciyle yapılan uygulamalara rağmen organik olmayan tarımda kullanılan aktif maddeler yabancı bitkiler ve hayvanlar için zehirleyicidir ve mahsullerin sağladığı biyolojik çeşitliliğin çoğunu yok etmektedir. Bu nedenle, tarımsal kimyasal maddelerin kullanılmasını en aza indirmek veya önlemek adına alternatif yöntemler uygulamak çok büyük bir öneme sahiptir. Uçan böceklerin aktif olmadığı zamanlarda püskürtme, otların mekanik olarak işleme tabi tutulması ve benzerleri gibi tüm teknikler, uygulamanın getirdiği etkiyi azaltmak için dikkate alınmalıdır. Neonikotinoitler, glifosat ve diğer ispatlanmamış maddeler kullanılmamalıdır. Mahsulün ötesindeki her uygulama yasaklanmalıdır. Organik bağcılıkta bakır kullanımının tüm eleştirilerine rağmen bakırın biyolojik çeşitliliğe zarar verdiğine dair hiçbir kanıt bulunmamaktadır. Bu bölümde, çiftçilerden böcek yönetimi yöntemlerini belirtmeleri ve kendi çevrelerinde de uygulanabilecek alternatif yöntemleri öğrenmeleri istenmektedir.

Bölüm 3: Üzüm bağındaki ekolojik altyapılar ve ekolojik telafi bölgeleri

---

Bu bölüm, çiftliklerdeki ekolojik altyapılar ve uygulanan biyolojik çeşitlilik değerlendirmeleri, koruma aktiviteleri ve türleri koruma önlemleri hakkındadır. Çiftlik üzerindeki ve bitişik bölgelerdeki hayvan ve bitki türlerini bilmek, saygı duymak ve korumak konuşulması gereken ilk husustur. Bu türlerin tanımlaması, ideal olarak izlenmesi, yani yıldan yıla yaşanan değişikliklerin izlenerek kayda alınması, çiftliğin aktivitelerinin yansıtılması için faydalıdır. Çiftliğe yakın koruma bölgelerinin bilinmesi, saygı gösterilmesi ve korunması ek hasarların engellenmesi adına oldukça önemlidir. Genel amaç, üzüm bağlarında mümkün olduğu kadar çok ekolojik yapıya olanak tanımaktır. Havadan alınmış resimler, olası geliştirmelerin tanımlamasını destekleyebilir. Ayrılmış araziler, yoğun olarak kullanılan alanlar ve kullanılmayan arazi parçaları da biyolojik çeşitlilik için fırsatlar sunmaktadır. Dünya çapında biyolojik çeşitliliğe en büyük tehditlerden birisi olan istilacı türlerin idaresi de bu bölümde dikkate alınmaktadır. Çiftçiler, mevcut Avrupa Birliği düzenlemeleri veya bunların ötesinde bir biyolojik çeşitliliğe sahip olmak için arazilerinin belirli bölümlerini nasıl idare etmeleri gerektiğini öğrenebilirler (mesela ekilebilir arazide yeşillendirme önlemleri: %5).

Bölüm 4: Hasat

Çiftçiler ürünlerini nasıl hasat ediyor ve bu ürünleri kurutma için nereye koyuyorlar? Kurutma yöntemini ve hasadı açıklayınız.

Bölüm 5: Enerji / su / atık idaresi

Güç tüketiminin küresel ısınmayla ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki diğer küresel çaplı etkilerle doğrudan bağlantısı bulunmaktadır. Üzüm üreticileri, fosil yakıt kullanımını azaltarak iklim değişikliğini hafifletmeye katkıda bulunabilirler. Su kıtlığı ve su mevcudiyetinin öngörülebilirliğindeki değişiklikler, Akdeniz ülkelerinde her geçen gün daha önemli bir mesele haline almaktadır. Suyun akıllıca kullanımı ve güncel sulama teknikleri bu yüzden mümkün olan her yerde uygulanmalıdır. Atık su ve katı atık idaresi, bu önemli meselelerle bağlantılıdır. Çiftçiler burada bu meseleler hakkında düşünmeyi ve mevcut uygulamaların adaptasyonunu sağlamayı öğrenmektedirler.

Bölüm 6: Üzüm arazilerinin çevresi

Üzüm arazilerin geniş olması bu durum kolaylıkla üzüm bağlarındaki biyolojik çeşitlilik önlemlerini ve çiftliğin biyolojik çeşitlilik idaresini ortaya çıkartmakta kullanılabilir. Yapımın geliştirilmesi öngörüldüğünde, biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkinin azaltılması için yapılacak her türlü girişim planlama aşamasında dikkate alınmalıdır. Biyolojik çeşitliliği dengeleme, şiddetli etkileri hafifletmek için iyi bir yöntemdir. Bazı Avrupa ülkelerinde bu yöntem yasalarla düzenlenirken bazı diğer ülkelerde gönüllülüğe dayalı önlemler önerilmektedir. Daha fazla biyolojik çeşitlilik için alınan her türlü önlem, çoğunluk ürün yetiştirme için kullanılsa bile şirket arazisinde de kullanışlıdır. Çiftçiler burada iletişimde bulunarak kendi biyolojik çeşitlilik idarelerinin bağlantıları hakkında bilgi sahibi olabilirler.

Kontrolün ikinci ögesi:

“Bireysel Biyolojik Çeşitlilik Eğitimi Konsepti”

Arka-plan bilgisi: Rehberdeki bilgilerden yola çıkılarak neler yapılmalı?

Bu belge, çiftçilere kendi biyolojik çeşitlilik performansları hakkında bir geri bildirim sağlamaktadır. Mülakat rehberiyle incelenen her bölge, özetlenecek ve değerlendirilecek ve öneriler verilecektir. Ek olarak, bireysel bir Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı ayrıntılarıyla hazırlanmaktadır. Bu belge, uygulama periyoduyla birlikte sağlanan bulgulardan ve biyolojik çeşitliliğin önemi üzerine yapılan açıklamalardan yola çıkılarak hazırlanan bir önlemler listesidir. Bu eylem planına göre ve “danışmanlarla” birlikte, çiftçiler kendi çiftliklerinin biyolojik çeşitlilik performansının nasıl güçlendirilebileceği hakkında bir yol haritası edinmektedir. Proje takımı, bireysel biyolojik çeşitlilik eğitimi konseptleri için bir şablon oluşturmaktadır. “Danışmanlar” bu şablonu kullanabilir ve ihtiyaç duyulan bilgileri ekleyebilirler. Düzenlenmesi gereken bilgiler yeşil olarak gösterilmiştir.

Proje Ortakları

Almanya

Lake Constance Foundation

Dr. Kerstin Fröhle

Kerstin.froehle@bodensee-stiftung.org

İspanya

La Unió

José Castro León

icastro@launio.org

Global Nature Fund

Dr. Thomas Schaefer

schaefer@globalnature.org

Ecovin – Federal Association of Organic Viticulture

Ralph Dejas

r.dejas@ecovin.de

Quercus

Paula Lopes da Silva

paulasilva@quercus.pt

İspanya

Fundación Global Nature

Ernesto Aguirre y Jordi Domingo

eaguirre@fundacionglobalnature.org

jdomingo@fundacionglobalnature.org

ADVID – Associação para o Desenvolvimento da Viticultura Duriense

Cristina Carlos

cristina.carlos@advid.pt

Türkiye

Rapunzel Organik Tarım Ürünleri

Sahin Ince & Emrah Dagdeviren

sahin.ince@rapunzel.com.tr

emrah.dagdeviren@rapunzel.tr

Finansman:

Eş - finansmanı Avrupa Birliği Erasmus+ Programı kapsamında sağlamıştır

“Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Bu yayın yazarın görüşlerini belirtir. Birliğin, burada kullanılan bilgiler için herhangi bir sorumluluğu yoktur.”
Proje numarası: 2015-1-DE02-KA202-002387

